

Preek van ds. Henk de Roest Westerkerk 12 april 2026

Het was de tijd van de *hoop* geweest. De tijd waarin zij Jezus hadden ontmoet en met hem waren opgetrokken. De hoop op het begin van een volkomen nieuwe wereld, een wereld van vrijheid en menselijkheid en goedheid, ja, zoals de wereld nog nooit had gezien... een beetje het omgekeerde van het beeld dat Donald Trump schetst zullen we maar zeggen...

Een nieuwe wereld, een andere wereld was met Jezus begonnen...

Het was de tijd van de *liefde* geweest. Ze hadden zich liefdevol gekend en aanvaard geweten, met hun talenten, maar ook met hun gebreken; met hun kernkwaliteiten - zeggen we tegenwoordig -, maar ook met hun allergieën en hun valkuilen. Ze wisten waar hun kracht lag én hun zwakheid, ja vooral hun zwakheid, want ze hadden het op de momenten waarop ze het hadden moeten begrijpen, niet begrepen. Maar ook daarin leek Hij begrip voor hen te hebben. En ze hadden de liefde van Jezus gezien, voor de mensen, voor God, voor de wereld... ook voor mensen die niet tot hun eigen kring behoorden, voor zieken, uitgestotenen, mensen in de war, depressief... en ze hadden geleidelijk ook zijn gelijkenissen begrepen, die van het mosterdzaadje... en die van de verloren zoon en van de barmhartige Samaritaan...

Het was de tijd van het *geloof* geweest. Ze geloofden mét Jezus in zijn Vader die in de hemelen is, ze hoorden hem spreken over Abba, pappa, nota bene wanneer hij over God sprak of wanneer hij tot God sprak.... Ze hadden geloofd in zijn geloof... Ze geloofden in het Licht dat de duisternis overwint, en ze geloofden in de kracht van de Geest van God. Ze geloofden en ze hadden het ook gezien, de tekenen van genezing en redding en vergeving...

Het was de tijd van het geloof, en de liefde, ja en ook van de hoop. Hij gaf hun leven perspectief. Hij had de hoop, ja weliswaar niet gevoed door er steeds over te spreken, 'ik zal jullie bevrijden' of 'ik zal Israel bevrijden', maar Hij had de hoop *belichaamd*. Zoals Hij ook de liefde, en het geloof had *belichaamd*....

***

Deze hoop, deze liefde en dit geloof zijn gestorven. Dat is misschien nog het meest schokkende voor hen, dat mét Hem ook zijn geloof, zijn liefde en zijn hoop dood en begraven zijn. Iemand vertelde mij ooit, dat met het overlijden van haar man ook zijn kennis, zijn weetjes, zijn grapjes, zijn plannen, zijn liefde... dood en begraven waren. Alleen nog, in haar herinnering... ze was in rouw om hem, ze miste hem, én zijn verhalen, en om hem lachen en zijn hand voelen...

En de meesten van ons vanmorgen hier in de Westerkerk hebben daar weet van. Wat rouw met je doet. Wat verlies met je doet. Psychisch, maar ook lichamelijk. En hoe verdriet en gemis en ook dat je het soms nog steeds niet kunnen geloven dat de mens van wie je hield echt is gestorven, dat dát op onverwachte momenten zomaar in je kan opwellen.... Omdat je je een verhaal herinnert. Of een gebeurtenis voor je ziet...

En ja, het is dus een diepe rouw waarin de leerlingen van Jezus verkeren, om een mens van wie zij zielsveel zijn gaan houden.

En er is het schokkende, traumatische verlies van wat hij belichaamde.

We zien het aan twee van de leerlingen, vanmorgen. Van de een horen we de naam, Kleopas, van de ander niet.... In de vertaling die we hoorden staat dat zij “somber gestemd zijn.” Maar, de woorden die worden gebruikt zijn beeldend en geven goed weer wat rouw is en wat in de rouw zijn met een mens doet. Je kunt het namelijk zien aan hun ogen....

Hun blik is *vertroebeld* staat er. Letterlijk in het Grieks: “gevangen, vastgezet”.

Kortom: ze staren... ze kijken dof, verdoofd... apathisch ... Wat er gebeurt dringt niet tot hen door. En ze zijn, zo vertaalt de Naardense Bijbel het heel mooi, treurig-ogend... terneergeslagen...

Bedrukt... ja wat heeft de taal veel uitdrukkingen om rouw zichtbaar, invoelbaar te maken.

In shock, dat zijn ze. Ze praten wel, maar staat er, hun woorden gaan heen en weer, en tegen elkaar in.... Over wat er is voorgevallen...

Het is niet te geloven, zullen ze hebben gezegd, dat dit allemaal echt is gebeurd. Onvoorstelbaar dat het echt heeft plaatsgevonden. Het heeft zich allemaal voor hun ogen voltrokken; de maaltijd, het verraad, de arrestatie, het schijnproces, de veroordeling, de kruisiging... Het is traumatisch...

En... ik kom daar straks nog op terug... het gesprek met Jezus is afgebroken...

In de preek die Friedrich Wilhelm Graf onlangs hield bij de uitvaart van de Duitse filosoof Jürgen Habermas, typeert hij de dood als het afbreken van alle communicatie...

Je kunt niet meer zeggen, wat je hem nog graag had willen zeggen.

En hij kan ons niet meer tot ons spreken, behalve in zijn geschriften en in onze herinneringen. De dood maakt, zegt Friedrich Wilhelm Graf, maakt ons ... sprakeloos.

Maar... zegt hij, als we de dood niet het laatste woord willen geven, zelfs als je niet de taal spreekt van het geloof, of deze niet verstaat, zijn we in het aangezicht van de dood aangewezen op oeroude geloofsvoorstellingen. Oeroude geloofsvoorstellingen – en verhalen... die horen we hier in de Westerkerk sinds jaar en dag. En ook, vanmorgen. En vergis je niet, het zijn deze verhalen, en de metaforen en visioenen die daarin vervat zijn, die ons, ook wanneer wij in rouw zijn, hoop kunnen geven.

En ook, het zijn deze voorstellingen en verhalen, die mensen ook in deze dagen hoop kunnen geven, in een wereld die velen, ook studenten en jongeren, depressief, troebel, somber en hopeloos stemt...

***

Wij hebben verhalen nodig, maar er zijn ook mensen nodig die geloof, liefde, hoop belichamen... Ook al is het er maar één...

Maar wat betekent dat dan wanneer iemand hoop belichaamt?

Wat betekent het dan dat een mens voor een andere mens hoop belichaamt?

Of omgekeerd, dat jij aan een ander mens hoop ontleent?

In het dagblad Trouw van gisteren staat in de bijlage Tijdgeest een essay van Willem Jan van Klinken, docent en conrector op het Altenacollege in Sleeuwijk. Het heet *De ongelukkige klas*. Het is een verontrustend en ontroerend essay. Van Klinken vertelt hoe ontzettend veel jongeren op zijn school eenzaam zijn, somber zijn, altijd vrezen iets te missen... Hij ziet motivatiegebrek, faalangst, verdriet, en veel apathie, één op de zeven jongeren ontvangt tegenwoordig jeugdhulp...

Wat hij niet noemt, al schemert er wel doorheen, is hoop. Er is weinig hoop. Hij vraagt, hoe het vuur opnieuw te ontsteken? Hij zou zomaar ons verhaal van vanmorgen gelezen kunnen hebben...

Jaren geleden hield Lea Dasberg, hoogleraar pedagogiek, haar bekend geworden – en ook weer vergeten geraakte - oratie over hoop. Ik heb het deze week weer eens allemaal opgezocht... En ook de verwerking ervan door emeritus-hoogleraar Mischa de Winter. Door sommigen werd Lea Dasberg verweten dat ze naïef optimistisch was, door anderen dat ze in slaap wilde sussen, stil maar wacht maar... maar ze wilde juist beklemtonen dat we niet alleen maar moeten afwachten, in de zin van op hoop van zegen, maar dat we de weg naar een toekomst zelf moeten banen, op hoop van wegen. En ook dat we een visioen nodig hebben, een droom die we hopen te realiseren... Ze spreekt, let wel, in 1980, over “tieners die gebombardeerd worden met werkloosheidsprognoses, milieu-ongeluk, wereldvernietiging door kernwapens en ga zo maar voort...” Ze citeert in een reactie op de kritiek op haar oratie een 18-jarig meisje die stelt: “Er zijn dagen dat ik haast niet durf te eten. Alles is immers besmet, denk ik dan. De wereld is een grote gifbal, alles is verrot. ... Ik kan dan nog zo hard vegetarisch eten ... maar niemand garandeert mij dat het allemaal onbespoten is en al zou het onbespoten zijn, dan nog, het vergif zit erin gegroeid, het komt door de wortels uit de grond waarop het groeit. ...”

En ... “de zin om te leven wordt mij ontnomen...”

Lea Dasberg spreekt over hoop, als tegenspraak tegen fatalisme en angst, over moed, als tegenspraak tegen moedeloosheid, over leergierigheid, als tegenspraak tegen domheid, en over vlijt, om een probleem goed te leren kennen, als tegenspraak tegen luiheid... En ze vertelt, heel verrassend, hoe ze haar leerlingen leerde lezen, lezen en nog eens lezen... Ook om duidelijk te maken dat wij mensen de geschiedenis maken... en dat we niet willoos ergens naar toe worden gevoerd... het kan altijd anders... en het kan ook altijd opnieuw... dat lezen de kinderen in de verhalen van (in die tijd) Miep Diekman, Jan Terlouw en andere kinderboekenschrijvers...

En over opvoeders, lees ook docenten zegt ze:

‘Opvoeders zijn alleen in staat verantwoordelijkheid voor het krijgen en opvoeden van kinderen te nemen als zij ook zelf hoop op en voor de toekomst hebben.’

Je kunt hoopvol worden door verhalen. Aan het eind van de film *‘The perks of being a wallflower’* zegt de hoofdpersoon, Charlie: “Ik denk dat we door heel veel redenen zijn wie we zijn. En misschien zullen we de meeste daarvan nooit weten. Maar ook als we

niet in staat zijn om te kiezen waar we vandaan komen, kunnen we nog wel kiezen waar we vanaf daar zullen gaan.” Het kan anders gaan. Daar kun je en mag je op hopen. Geschiedenis kan worden omgebogen. Wij maken de wereld en er zijn maar een paar mensen nodig om de loop van de geschiedenis ten goede te veranderen... misschien zelfs maar één...

Hoop is een verwachting, dat iets goeds dat in de toekomst ligt, toch gerealiseerd zal kunnen worden. Dat de toekomst anders zal kunnen zijn, dat de toekomst zal kunnen verschillen van het verleden. En kinderen en jongeren, ja en ook u en ik, hebben dát gevoel van optimisme nodig, verwachtingsvol zijn.... Omdat wij zoveel kunnen... bergen verzetten...

Kijk, en dat brengt ons terug bij de taal van de Bijbel....

De Hebreeënbrief, de beroemde brief over het geloof, noemt de hoop ‘het anker van de ziel’. Daar komt het ankertje vandaan in het kettinkje, u kent dat wel, van geloof, hoop en liefde. Een kruisje, een hartje en een ankertje...

Anker van de ziel.

Het anker van de ziel vindt, volgens de schrijver, grond in God.

Hoop heeft, christelijk gezien, een grond, het is geen *wishful thinking*, en het is ook geen *illusie*, en het is juist dat gronden, vastmaken van de hoop *in God* zelf dat aan de hoop het karakter geeft van vertrouwen... van verwachting.

Er is alle reden is om ervan uit te gaan dat het goede waarop wordt gehoopt, “het komt goed”... écht gerealiseerd zal kunnen worden.

Christelijke hoop is gegrond in ... God...

Christelijke hoop heeft weet van de andere realiteit van Gods nieuwe wereld.

En dat deze wereld hier op aarde met Jezus al is begonnen.

***

In het verhaal van vanmorgen komt het allemaal bij elkaar... Toen Jezus was gestorven, leek het dat de hoop, en het geloof en de liefde mét hem waren gestorven.

Het is volkomen duister, er is niets nieuws gebeurd.

Het lijkt allemaal zinloos.

Maar dan... Er voegt zich iemand bij hen.

De voorgoed afgebroken communicatie – zo leek het, zo was het -- wordt hersteld ...

Het is een stem die zegt: Begrijpen jullie het dan niet? Waar hebben jullie het over? Zien jullie het dan niet? Zien jullie het ook niet met de ogen van je hart?

Wisten jullie niet dat dit **niet** het laatste is? Dat dit **niet** het einde is?

Hij neemt het hen bijna kwalijk dat ze alleen zien wat, ja wat ze hebben gezien, wat ze hebben gehoord, wat ze hebben meegemaakt en waar ze nog vol van zijn...

Wat zijn jullie nou niet traag van begrip, wat zijn jullie nou totaal niet leergierig, zegt hij.

Kijk dan! En dan neemt hij hen mee naar wat over de Messias geschreven staat in de Schriften, en naar Mozes en daarmee natuurlijk naar het levenseinde van Mozes, dat laat hij zien, en hij neemt hen mee naar de profeten, en daarmee natuurlijk naar het levenseinde van Elia, dat laat hij ook zien! Opgenomen zijn ze... in die andere werkelijkheid... de werkelijkheid van het Licht... van God ... Jezus preekt, - net als ik

vanmorgen, hij preekt over de hoop. Dat zelfs de dood niet het einde is... Hij preekt tegen de twee leerlingen.

***

Maar... daar blijft het niet bij. Dat vind ik zo prachtig....
Wanneer ze daarom vragen, dan blijft hij bij hen....
Blijf bij ons, want het is avond en de dag is bijna ten einde.
Abide with me...
Wil je bij mij blijven?

Het wordt donker, de nacht valt.
Verlaat ons niet, zeggen ze, want, vertellen ze later, tijdens het lopen, ja tijdens dat vertellen over Mozes en Elia is het vuur, de vlam van de hoop, weer in ons gaan branden...
Het kan zo gauw doven, daar zijn we bang voor.
Morgen lijkt dit allemaal vast weer lang geleden.
Morgen houden we de hoop niet vast.
Wil je bij ons blijven?
De vreemdeling gaat daarom mee met hen het dorp in...
Hij blijft bij hen.

En dan doet hij iets, iets wat hen precies bij zijn leven *diep in hun ziel* hoop had gegeven. Hij breekt het brood...
En dat ontroert hen diep... Het is de maaltijd van de hoop, de uitbeelding van wat bij God mogelijk is. Dit straalt uit wat in hun leven en ooit in het grotere geheel van de wereld voor alle volkeren zal gebeuren. De vreemdeling spreekt de zegenspreuk uit, "Gezegend zijt Gij God, die het brood uit de aarde doet voortkomen."
En kijk, nu hij de hoop en het geloof en de liefde opnieuw belichaamt, nu herkennen ze hem.... God, het is 'm... ..
En dan wordt hij, net als eerder bij de verheerlijking op de berg, aan de blik van de leerlingen onttrokken...
Ze staan op, avond of niet, en ze gaan meteen terug naar Jeruzalem.
Dit kunnen we niet voor ons houden....

****

Tenslotte nog een kort verhaal... Ieder mens kan voor een andere mens hoop belichamen:

Uit de psychiatrie komt het verhaal van een vrouw die in een gespreksgroep tegen de verpleegkundige zei:¹ "Niemand geeft ons hoop. Elke boodschap die wij krijgen gaat over onze problemen, onze ziekte, onze beperkingen. Alles wat wij krijgen is negatief geformuleerd, hoezeer wij ernstig ziek zijn, hoe het nog slechter met ons gaat wanneer we onze medicijnen niet innemen, en dan over de bijwerkingen als we ze innemen." En

---

¹ Uit: Gail Stuart, 'Mind to Care and a Future of Hope', in: *Journal of the American Psychiatric Nurses Association*, 2010, 16/6, 360-365.

ze keek de verpleegkundige aan en zei: “Niemand vertelt ons over onze sterke punten, hoe elke dag dat we opstaan een succes inhoudt, hoe we verlangen naar dagen waarin we verlost zijn van de greep die onze problemen op ons hebben en van de onderdrukking van onze sociale wereld.”

Voor de verpleegkundige hielden deze woorden een transformatie in. Psychiatrische patiënten worden vaak omringd door muren van hopeloosheid. “Hoop”, zegt de verpleegkundige, “is het belangrijkste, en tegelijkertijd het meest afwezige onderdeel in de huidige psychiatrische hulpverlening.” In dezelfde gespreksgroep was een jonge man. Hij was kunstenaar en hij deelde zijn perspectief op zijn ziekte met de groep. Hij zei tegen de verpleegkundige: “Als ik ziek ben, dan is de manier waarop ik het volhoud dat ik aan jou mijn hoop geef. Dan kun jij die voor mij vasthouden. Ik leg mijn hoop in jouw handen, ter bescherming. En dan als ik weer wat beter ben, verwacht ik dat jij de hoop aan mij zult teruggeven.” De verpleegkundige was hierdoor geraakt. En ze begon het te zien als de kern van het werk van verpleegkundigen: jouw hoop in onze handen houden. Ze zegt ook, denk goed na over je laatste interactie met mensen en evalueer of jij in jouw spreken en handelen hoop hebt belichaamd. Nadrukkelijk zegt zij, daarbij “belichaamd”. Het gaat om het in praktijk brengen van de hoop. Luisteren, begripvol zijn en meeleven is noodzakelijk, maar niet voldoende, maar het gaat er om de hoop van patiënten in onze handen te houden...”

Tot zover dit verhaal. Mensen kunnen de hoop voor andere mensen belichamen.

En om geloofwaardig te zijn, gaat hoop gepaard met liefdevol handelen.

Bij je blijven. Door het met je uit te houden...

Wie hoop belichaamt wordt gedreven door, zoals de Deense filosoof Søren Kierkegaard de hoop typeerde, ‘een hartstocht voor het mogelijke’. Er kán hier meer dan er lijkt te kunnen. Er kan hier meer met jou dan er lijkt te kunnen.

Het kán hier anders gaan, dan het nog toe steeds is gegaan.

Hier kán hier iets nieuws beginnen.

***

Zo nu ook wij. Ook wij kunnen voor een ander, een mens die geen uitzicht ziet, de hoop in onze handen houden.

En wij houden ook zelf dankzij die vreemdeling, die mens die met ons meewandelt en die telkens weer het brood voor ons breekt, ... uitzicht.

Uitzicht, voor onze ogen, over de grens van de dood heen,

Uitzicht, op een nieuwe wereld,

Uitzicht, op een nieuwe dag. AMEN

GEBED OM ONTFERMING

Wij bidden om Uw ontferming om een wereld in nood.
Mensen wereldwijd,
die lijden aan het leven,
die lijden aan elkaar,
die lijden aan zichzelf...
Oude mensen, maar ook jonge mensen...

Wij bidden om Uw ontferming om een wereld in nood,
het onvoorstelbare geweld van raketten en drones in Oekraïne, in Iran, in Libanon, in
Gaza,
mensen, die onschuldig als zij zijn, worden getroffen door het geweld,
mensen die bang zijn, om henzelf, om hun kinderen...
We bidden ook om ontferming voor mensen die gebukt gaan onder schaamte,
of om een leven waarvan ze denken dat het niet voldoet... of niet heeft voldaan...
mensen, die mensen in de steek hebben gelaten...
mensen, die het dreigen te begeven, omdat hun last te zwaar wordt om te dragen.

Wij bidden om Uw ontferming om een wereld in nood.
mensen, die hun geduld verliezen.
mensen, die hun liefde voor elkaar voelen uitdoven.
mensen, die hun vertrouwen beschaamd weten.
mensen, die geen hoop meer hebben, geen geloof...
Zo zijn wij mensen...

Voor hen allen bidden wij
Heer, ontferm u,
met Uw troost, met uw nabijheid, met uw kracht,
raak ons aan,
spreek in hun hart tot allen die leiding geven,
en geef ons vrede.
Zo bidden wij in Jezus' naam.

GEBED VAN DE ZONDAG

Gij, Eerste en Laatste,
die ons zegent,
die ons het visioen voor ogen stelt van een maaltijd voor allen...
open ons onderweg voor uw Woord,

zoals gesproken door Jezus en de profeten,
tot brood geworden in Jezus, de Levende,
opdat ook wij U herkennen,
en het Leven binnengaan,
hoe ons leven tot nu toe ook is gegaan,
opdat wij nieuw geloof vinden, nieuwe liefde en nieuwe hoop,
in deze vreugdevolle tijd van Pasen, en heel ons leven. Amen
In de VOORBEDEN bidden wij, met het oog op de behandeling van de asielwetten in de
Eerste Kamer, met woorden van Theoloog der Nederlanden Arnold Huijgen, om wijsheid
en medemenselijkheid...

VOORBEDEN

Trouwe God,

Wij bidden u, hier dit uur in de Wester, in deze uitsparing in tijd en ruimte,
voor uw wereld, voor mensen in rouw,
en ook voor wie apathisch is, ongelukkig, geen geloof meer heeft, ook niet in eigen
kunnen, voor wie geen hoop heeft...
oud of jong... dat het nooit uitzichtloos is,
dat het nooit helemaal donker wordt,
en dat mensen de weg van vrede, gerechtigheid en de weg naar heelheid van de
schepping
durven te kiezen....

wij bidden U

voor mensen die ernaar verlangen dat het in hun leven eindelijk beter met hen gaat,
in hun relaties met anderen, in hun relatie tot U, in hun relatie tot henzelf,
voor mensen die verlangen naar liefde,
voor mensen die willen geloven, maar dat moeilijk vinden in het licht van alles wat er in
onze wereld gebeurt en wat er kapot wordt gemaakt ...
kom ons tegemoet met uw liefde en genade
en schenk mensen die hoop belichamen... of geef dat wij zulke mensen zijn ....

voor voor wie in zichzelf is gekeerd, toegesloten, verbitterd of verkild bidden wij,
treurig-ogende mensen,
raak hun leven aan en geef dat zij weer openbloeien...

voor mensen die zorg nodig hebben,
jeugdzorg, psychiatrische verpleging, lichamelijke verpleging en medische zorg,
voor mensen die werken in het onderwijs...

en we bidden voor wie leven met de dood voor ogen,
beseffen afscheid te moeten nemen,
schenk hen de 'klaarte van een soort geloof' van leven bij U...

En met het oog op de komende week,
Voor mensen op de vlucht bidden we om veiligheid,
Dankbaar dat wij in vrede en veiligheid mogen leven,
Bidden wij dat ook anderen daarin mogen delen...
Wij hopen op wijsheid en moed voor degenen die grote verantwoordelijkheid dragen
In het openbaar bestuur en in ons parlement
Laten onze wetten in dienst staan van het recht
Met respect voor de menselijkheid van ieder mens
Welke papieren die mens ook heeft
Laten hulpverleners met vertrouwen hun werk mogen doen
Zonder angst voor vervolging...
Geef ons oog en hart voor kwetsbare mensen...

Onze denkbeelden zijn begrensd, onze horizon is altijd beperkt.
Daarom bidden wij om inzicht, voor onszelf en voor anderen
Geef ons ook begrip voor wie anders denkt dan wij
En laat ons zoeken de ander te verstaan,
Zonder af te schrijven of weg te duwen...
Heer, ontferm u over ons
En geef ons vrede...

In de stilte zijn wij met U, of zeggen U wat niemand anders voor ons zeggen kan...

STIL GEBED

ONZE VADER

Door Jezus Christus, onze Heer, AMEN